

Læsecenter Herning

Læsecenter Herning

Indhold

Læsecenter Herning	1
0. Indledning	2
1. Modellen for Læsecenter Herning.....	2
2. Organisering på Læsecenter Hernings projektskoler.	3
3. Tidsplan for implementering af Læsecenter Herning	4
4. Succeskriterierne for Læsecenter Herning.....	4
5. Hvad kræver det af de enkelte aktører?	5
a. Elevniveau.....	5
- Nøglebidrag som elev	5
- Udvalgte elever indgår i IT-patrulje	6
b. Forældreniveau.	6
- Nøglebidrag som forælder:	6
- Forældrenetværk.....	7
c. Skolens medarbejdere.....	7
- Lærerniveau.....	7
- IT-advokater.....	8
- Læsevejlederen.....	8
- Skoleledelsen.....	9
d. Forvaltningsniveau	9

0. Indledning

Børn og unge, der er ordblinde, udgør en betydelig del af danske skoleelever, som for de flestes vedkommende - med den rette undervisning og støtte i brug af IT-redskaber - kan gennemføre deres uddannelse i folkeskolen, en ungdomsuddannelse og fortsætte med en videregående uddannelse og/eller blive en del af det danske arbejdsmarked med samme muligheder, rettigheder og pligter som alle andre borgere.

Formålet med at etablere Læsecenter Herning er at sikre, at børn og unge i Herning får den rette undervisning og hjælp ved at understøtte kommunens skoler i at løfte den faglige kvalitet for at inkludere og undervise ordblinde elever, så de bliver så dygtige, som de kan.

Herning Kommunes tilbud til elever med ordblindevanskeligheder bygger på principperne om social og faglig inklusion, hvor målet er, at eleven oplever sig fysisk, aktivt socialt og opgavemæssigt inkluderet. Visionen er, at alle børn skal være en del af fællesskabet og både værdsætte og blive værdsat. Målet er ligeledes, at Herning Kommune er en dysleksivenlig kommune, hvor ordblinde elever oplever, at de får den hjælp, der er nødvendigt.

1. Modellen for Læsecenter Herning.

Læsecenter Herning er et virtuelt center, der består af et samarbejde mellem kommunens skoler og forvaltningen om at styrke de enkelte skolers kompetencer til at udrede og undervise børn og unge, der er ordblinde.

Udgangspunktet er, at børnene fortsat indgår i årgangsklasserne, og at de kan udredes og understøttes i at håndtere læsevanskeligheder på deres lokale skole.

Den målrettede undervisning i kompenserende strategier og redskaber til at kompensere for læsevanskeligheder kan afvikles som individuelle forløb, i smågrupper eller klassebaseret. Hensigten er, at elever med læsevanskeligheder fastholdes i deres basisklassers undervisningsforløb.

Forudsætningen for, at denne decentrale model får en markant positiv effekt på elevernes læsefærdigheder, er, at der er øget bevidsthed og lokal prioritering af indsatsen fra skolebestyrelse og ledelse.

Det betyder for det første, at den enkelte skole bør have en læsehandlingsplan, der indeholder en beskrivelse af skolens praksis for

udredning, forældreinddragelse og kompenserende undervisning af elever i læsevanskeligheder.

Dernæst er det vigtigt, at der lokalt er kompetencer til udredning og rådgivning af forældre og kollegaer om ordblindhed og kompensationsmuligheder.

Endelig er det for det tredje vigtigt med lokale kompetencer til at lave målrettede undervisningsforløb i strategier og værktøjer for elever og lærerkollegaer.

På tværs af de enkelte skoler er det vigtigt, at der sker en udveksling af viden og praksis. Det kan bl.a. ske via de eksisterende netværk mellem skoleledere, it- og læsevejledere. Desuden bør der arbejdes på et praksisbaseret kompetenceløft af faglærernes fagdidaktiske redskaber til undervisning af ordblinde. Endelig bør etableringen af Læsecenter Herning også indeholde et løft i dataunderstøtning. Bedre data skal sikre, at de enkelte skoler har viden om, hvor mange elever der er testet ordblinde, tydelighed om indsatserne og viden om effekten af den målrettede indsats. Relevante effektmål kunne være progressionsmål i mellemtrin suppleret med et mål om uddannelsesparathed i udskolingen. En mere ambitiøs plan kunne indeholde, at de nationale trivselsmålinger differentieres ud fra forskellige elevgrupper.

2. Organisering på Læsecenter Hernings projektskoler.

Modellen for Læsecenter Herning bygger videre på de positive resultater, der er opnået med Herning Kommunes satsning gennem de seneste år, hvor der er opbygget betydelige kompetencer omkring udredning og undervisning af elever i læsevanskeligheder, herunder satsningen med at der på alle skoler er uddannet læsevejledere. Derudover bygger modellen videre på erfaringerne og resultaterne fra ordblindeprojekterne på Hammerum skole, Lundgårdskolen og Sunds-Ilskov skoler, der startede august 2016.

Forudsætningen for, at den decentrale model for Læsecenter Herning får en markant positiv effekt på elevernes læsefærdigheder, er, at det vedvarende prioriteres. Det betyder, at der skal prioriteres midler, så der på hver af projektskolerne kan etableres en funktion dedikeret til at omsætte den lokale handleplan, bidrage til at koordinere indsatsen for skolens læsevejledere og støtte kolleger i udviklingen af undervisningsforløb, der er tilgængelige og understøtter elever, der har læsevanskeligheder.

Derudover er det vigtigt, at it-vejlederne har mulighed for at fungere som it-advokater. Det vil sige, at der etableres en funktion, der understøtter, at kompenserende IT implementeres og anvendes i almenundervisningen.

3. Tidsplan for implementering af Læsecenter Herning

Det anbefales, at implementeringen ikke foregår fuldskala, men faseopdelt, dels for at sikre en mere intensiv understøtning af de involverede skoler og desuden for at erfaringsopsamling og justeringer indarbejdes som del af udbredelsen til nye skoler.

Følgende model for faseopdelingen foreslås:

August 2016: Hammerum, Lundgårdskolen, Sunds-Ilskov

August 2017: Hammerum, Lundgårdskolen Sunds-Ilskov, Haderup, Snejbjerg, Kibæk, Herningsholmskolen

August 2018: Hammerum, Lundgårdskolen, Sunds-Ilskov, Haderup, Snejbjerg, Kibæk, Herningsholmskolen, Aulum-Hodsager, Vinding, Vestervangskolen, Brændgårdskolen

August 19: Lindbjergskolen, Lundgårdskolen, Sunds-Ilskov, Haderup, Snejbjerg, Kibæk, Herningsholmskolen, Aulum-Hodsager, Vinding, Vestervangskolen, Brændgårdskolen, Sdr.Felding, Vildbjerg, Lind, Skolen på Sønderager.

Dermed er alle overbygningsskoler dækket ind.

Det bør være en forudsætning, at Læsecenterskolerne i det andet år som projektskole udvider indsatsen til også at gælde fødeskolerne, så et samarbejde om testapparat og læseindsatser bliver koordineret skolerne imellem.

4. Succeskriterierne for Læsecenter Herning.

Med etablering af Læsecenter Herning er det ambitionen, at elever med læsevanskeligheder fremadrettet tilbydes en undervisning og støtte i brug af IT-redskaber, så de kan gennemføre deres uddannelse i folkeskolen, en ungdomsuddannelse og fortsætte med en videregående uddannelse og/eller blive en del af det danske arbejdsmarked med samme muligheder, rettigheder og pligter som alle andre borgere.

På det konkrete niveau er ambitionen, at bidrage til:

- At eleven bevarer eller genvinder lysten til læring.
- At eleven opnår selvindsigt, selvværd og erkendelse i forhold til faglig læring.
- At introducere og øge elevens bevidsthed om mulighederne i brugen af kvalificerende IT-redskaber, for der igennem at øge elevens læse- og skrivekompetencer.

- At eleven i klassen har mulighed for at tilgå samme viden som resten af klassen ved hjælp af de kvalificerende og supplerende IT-redskaber.
- At eleven opnår gode og selvstændige arbejdsvaner.
- At lærerteamet omkring klassen både teknisk og didaktisk på bedste vis kan inkludere den ordblinde elev.
- At oplyse forældrene omkring ordblindhed, og give dem indblik i kursusindholdet, samt skabe mulighed for et netværk ordblinde-forældrene imellem.

5. Hvad kræver det af de enkelte aktører?

Ifølge dansk forskning er der i gennemsnit 2-3 ordblinde elever i hver klasse. Det anslås at op mod 20 % af alle voksne har så betydelige læsevanskeligheder, at de er funktionelle analfabeter, og heraf vurderes det, at godt 8 % af den voksne danske befolkning er ordblinde.

For at ændre den situation må der sættes ind på en række niveauer.

a. Elevniveau.

Når eleven får at vide, at man er ordblind, kan det tage tid at vænne sig til det. For de fleste er det en lettelse, fordi de får en forklaring på, hvorfor det bliver ved med at være svært at læse og stave trods øvelse og ihærdig arbejdsindsats. Eleven kan oftest blive bedre til at læse og stave, det kommer bare til at tage længere tid. Ved hjælp af læse- og skriveteknologi hjælpes eleven til bedre læsning og stavning.

- Nøglebidrag som elev

- At arbejde for at blive bedre til at læse og stave ord.
- At samarbejde med lærerne og bede om feedback på læringen.
- At læse selvstændigt og aldersvarende ved hjælp af f.eks. Notas netbibliotek.
- At lære strategier til læseforståelse.
- At bruge kompenserende it.
- At samarbejde med lærerne
- At acceptere ordblindhed, og at vide hvad ordblindhed er.
- At have forventninger til og tro på, at uddannelse og job er en mulighed.

- Udvalgte elever indgår i IT-patrulje

IT-patruljen er et forum, hvor elever i læse- og stavevanskeligheder får undervisning i og vedvarende støttes og guides i at anvende kompenserende IT-hjælpemidler.

Det vil typisk være skolens IT-advokat, der underviser IT- patruljen.

Målet er:

- At få eleverne klædt så godt på, at de selv kan undervise og støtte yngre elever.
- At eleverne blive rollemodel.
- At eleverne afprøver og udforsker apps til brug i undervisningen.
- At eleverne giver support til lærerne.
- At eleverne laver screencasts til elever/forældre/lærere.

Fordele for skolen ved at have IT-patruljen:

- En måde at sikre at elever, der får udleveret/adgang til kompenserende IT-hjælpemidler, får undervisning i brugen af hjælpemidlerne.
- Understøtter vedvarende brug af kompenserende IT i fagene.

b. Forældreniveau.

Elever, der er i læsevanskeligheder, er på konstant overarbejde. Elever, der er i gang med et forløb på en dysleksivenlig skole, er på ekstra overarbejde, fordi der er så meget fokus på deres udvikling, og fordi de sættes i en situation, hvor man kan forlange den samme stofbearbejdning af dem, som man forlanger af deres kammerater i skolen. Mange af eleverne har tidligere været vant til, at der blev planlagt differentieret for dem i forhold til krav om omfang af læse- og skrivestof.

Det er derfor meget afgørende, at forældrene sørger for og støtter op om, at eleven bruger sine ressourcer på læse- og skriveområdet i dagligdagen.

- Nøglebidrag som forældre:

- At samarbejde med skolen og barnets lærere og have klare forventninger til barnets skoleforløb.
- At være barnets advokat ved mistanke om ordblindhed.
- At lade barnet vise, hvad det kan og har lært.
- At være en rollemodel, der også læser. Det er knapt så vigtigt, hvad man læser, som at man læser.

- At støtte og opmuntre barnet, så det føler sig værdsat og inkluderet på trods af dårlige oplevelser i skolen.
- At kende til skolens og hjemmets rettigheder og pligter.
- At have forventninger til barnets uddannelse og/eller erhverv.

- Forældrenetværk

Ordblindhed ses som store og vedvarende vanskeligheder med at lære at læse, stave og skrive. Børn med ordblindhed kan have store faglige udfordringer i skolen – og nogle trives derfor ikke så godt. Det er derfor vigtigt, at forældre til børn med ordblindhed har særlige forudsætninger og viden om, hvordan de kan være med til at sikre deres børns indlæring og trivsel i skolen.

TRYGHED til børnene + VIDEN til forældrene + OPBAKNING til skolen

Det bør derfor være en ambition, at der etableres netværk for forældre på de enkelte skoler.

Formålet med netværket er, at:

- styrke og understøtte skole-hjem-samarbejdet via dialog og sparring. Åbenhed og samarbejde i fokus for at forhindre frustrationer.
- få viden om ordblindhed og hjælpe forældre, så de bliver i stand til at støtte barnets udvikling bedst muligt.
- inspirere til at sikre gode arbejdsgange og procedurer i forhold til diagnosticering, intro til IT hjælpemidler, mentorordning og videndeling omkring ordblindhed.
- få præsenteret ordblindes muligheder for hjælp i dagligdagen samt til FP9 og FP10 m.m.
- møde og lære andre familier at kende og få mulighed for at udveksle erfaringer.

c. Skolens medarbejdere.

- Lærerniveau.

Det er vigtigt, at underviserne er kompetente og kan give både instrumental og emotionel støtte. Det forudsætter, at der afsættes tid og uddannelse, så viden om ordblindhed, men også didaktiske redskaber gives, så undervisningsplanen og undervisningen kan tilpasses den enkelte elev, herunder også brug af skabeloner og modellering, så eleven bliver fulgt til dørs.

- IT-advokater.

For at det er muligt at give en inkluderende indsats ved hjælp af kompenserende IT, anbefales det, at skolen har en IT-advokat for kompenserende IT, der har særlig didaktisk viden om og kompetence i IT-kompenserende hjælpemidler. Disse organiseres i et fagligt netværk med personale fra Center for Børn og Læring. Netværket understøttes via netværksmøder og elektroniske konferencer.

Centrale temaer på netværksmøderne bør være: information om/formidling af nye nationale og kommunale bestemmelser samt tiltag, ny litteratur, nye undersøgelser, tiltag og forskning på området. At dele viden, vurdere materialer herunder også software, diskutere mål og metoder og i det hele taget gensidigt inspirere og opkvalificere hinanden. Netværket er tænkt som en ressource for den enkelte IT-advokat og dennes skole.

IT-advokaten understøtter vedvarende, at kompenserende IT implementeres og forsat anvendes i almenundervisningen.

IT-advokaten har særlig didaktisk viden om og pædagogisk kompetence i IT-kompenserende hjælpemidler.

- Læsevejlederen.

Læsevejlederne bør have fokus på:

- At koordinere ordblindeindsatsen på sin skole ved at tage afsæt i kommunens handleplan og at være central ressourceperson for indsatsen.
- At være bindeled mellem eleven, forældrene og skolens ledelse.
- At have ansvaret for at følge udviklingen af ordblinde elevers skriftsproglige færdigheder.
- At varetage afviklingen af Ordblinderisikotesten for at identificere elever i risiko for at udvikle alvorlige afkodningsvanskeligheder, herunder ordblindhed.
- Læsevejlederen bør drøfte resultaterne og forslag til opfølgning og indsats med
- Dansk læreren, skoleledelsen og eventuelt læsekonsulenten.
- At varetage Ordblindetesten og drøfte resultater og forslag til opfølgning og indsats med lærerteam, skoleledelse og eventuelt læsekonsulenten.
- At indgå i dialog med familien og eleven om Ordblindetestens resultater (i samarbejde med elevens dansklærer og eventuelt læsekonsulenten), at

fremlægge forslag til indsats og at tale om samarbejdsmulighederne mellem familie og skole.

- At hjælpe ordblinde elever ordentlig i gang med at bruge kompenserende it og at følge op på det. Det bør ske i samarbejde med eleven, elevens lærere og skolens øvrige it-ressourcepersoner. Af dette følger, at læsevejlederen selv skal have en aktuel viden om kompenserende it, herunder indstillingsmuligheder og pædagogiske anvendelsesmuligheder.
- At holde sig fagligt opdateret om ordblindeindsatser.

- Skoleledelsen.

Fra ledelsens side er det vigtigt, at ordblindhed og inklusion er højt prioriteret. Dette har stor påvirkning på viljen til handling.

For det første er det vigtigt, at der er fælles retningslinjer for den pædagogiske og didaktiske indsats, så det ikke er den enkelte lærers vision, der bliver afgørende for tiltag og hjælp. Indsatsen skal være helhedsorienteret med udgangspunkt i den enkelte elev, og en læringsorienteret målstruktur (frem for en præsentationsorienteret målstruktur) vil styrke effekten for ordblinde elever.

På den enkelte skole udarbejdes en handleplan, hvor PLCs ressourcepersoner for vejledning, AKT, IT, testning, elevhandleplaner, forældresamarbejde m.m. er beskrevet.

I forbindelse med indkøb af nye materialer og classesæt bør det være et krav til materialet, at der medfølger eller kan tilkøbes en elektronisk udgave.

d. Forvaltningsniveau.

På forvaltningsniveau understøttes udbygningen af de lokale skolars kompetence. Det bør ske gennem en praksisbaseret uddannelse af lærere inden for området, samt oplysning og inddragelse på forældre- og elevniveau herunder undervisning i brug af kompenserende IT.

Det bør også prioriteres, at den videre udvikling af Læsecenter Herning bliver datadrevet med henblik på at identificere effekten af de forskellige indsatser, disse kan danne grundlag for at videreudvikle de enkelte skolars initiativer.